



Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 7 - Number: 23 p. 331-340, Spring 2023

Anne Çocuk İlişkisinin Tüketim Olgusu Çerçevesinde Değerlendirilmesi*

Evaluation of the Mother-Child Relationship in the Framework of Consumption

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.1245440>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
01.02.2023

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
22.03.2023

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.03.2023

Asya Studies

Erol Akyıldırım
akyildirimerol@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-2333-6044>

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu makale için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu makale, İntihal.net tarafından taranmıştır. Bu makale, Creative Commons lisansı altındadır. Bu makale için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Öz

Bu çalışmada çocuğun anne yakınlığından kopuk büyümesinin, ilerleyen toplumsallaşma döneminde birçok sosyal problemin oluşmasına sebep olacağı hususu tartışılmıştır. Kapitalizm, çeşitli sosyal medya iletişim araçlarıyla anneyi yuvasından ayırarak, çocuğun annesiz büyümesinde etkili olmaktadır. Topluma yeni katılan bireyin anne yakınlığından mahrum büyüülmesi ve çocuğun sosyalizasyon sürecinde patolojik davranışlar göstermesiyle, anne tarafından kontrol edilemeyen bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple anne-ocuk bağı güçlü olan bireylerin olgunluk döneminde anomik davranışlar göstermesi durumunda kontrol edilmesinin önemine değinilmiştir. Ayrıca, insan hem manevi hem de somut yönlü bir varlık olduğundan, annenin çocuğunun kültürel anlamda büyümesindeki önemine dikkat çekilmiştir. Annenin sadece fen ilimleriyle çocuğunu büyütmemesi gerektiği, bu durumun ocuk açısından ilerleyen sosyalizasyon sürecinde anomik davranışlara yol açacağı hususu tartışılmıştır. Ayrıca kapitalizmin en çok kötüye kullandığı alanın hedonizm olduğu ve kültürel bağlardan kopuk büyütilen çocuğun hedonizm bataklığı tehlikesine maruz kalacağı görülmektedir. Kapitalizm, insanı kendisine itaat ettiren en önemli noktası, bireyin psikolojik anlamda bilinçaltını şekillendirerek, anne-ocuk arasındaki mesafeyi etkilediği görülmektedir. Bu sebeple annenin değer yükleyerek çocuğun manevi anlamdaki yönünü beslemesi, kapitalizme karşı önemli bir gelişme olarak düşünölmektedir. Bu çalışmada, devlet politikalarının anne ile ocuk arasındaki bağın güçlenmesi hususunda, kapitalizmin, annenin haz duygusunu kötüye kullanmasına karşı gerekli önlemleri alması gerektiği hususları tartışılmıştır. Sonuç olarak anne-ocuk arasında kopukluğun olmaması ve çocuğun manevi yönünün geliştirilmesinin toplumsal bütünleşme için önemli bir husus olacağı noktası tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne, ocuk, Manevi, Kapitalizm, Haz Duygusu

Abstract

In this study, it has been discussed that the child's growth detached from mother's closeness will cause many social problems in the advancing socialization period. Capitalism is effective in the growth of a motherless child by separating the mother from her home with various social media communication tools. The fact that the newly introduced individual is brought up without mother's closeness creates a picture that cannot be controlled by the mother, in case the child shows pathological behaviors during the socialization process. For this reason, the importance of controlling individuals with strong mother-child bonds in case of anomic behavior during maturity is mentioned. Besides, attention has been drawn to the importance of the mother in raising her child culturally, since human beings are both spiritual and tangible. It has been discussed that the mother should not raise her child with only sciences and if it is done so this situation will lead to anomic behaviors in the socialization process of the child. In addition, it is seen that the most abused area of capitalism is hedonism and the child who is brought up without cultural ties will be exposed to the danger of hedonism swamp. It is seen that the most important aspect of capitalism that makes the human phenomenon obey itself creates the subconscious of the individual in a psychological sense, and it affects the distance between mother and child by making the subconscious mind obey itself. For this reason, it is considered as an important development against capitalism that the mother nurtures the child's spiritual aspect as a value-laden child. It has been discussed that the state should take the necessary precautions against the abuse of the mother's sense of pleasure by capitalism, in order to strengthen the bond between the mother and the child. As a result, it has been discussed that the absence of disconnection between mother and child and the development of the child's spiritual aspect will be an important issue for social integration.

Keywords: Mother, Child, Spiritual, Capitalism, Sense of Pleasure

Citation Information/Kaynaka Bilgisi

Akyıldırım, E. (2023). Anne ocuk İlişkisinin Tüketim Olgusu Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 7(23), 331-340.

GİRİŞ

Çalışmada biyolojik bağlamda toplumun üretimine katkı sağlayan ailenin ürettiği ve topluma kazandırdığı bireylerin sadece aklı eğiten ilimlerle büyütülmesinin, ilerleyen toplumsallaşma sürecinde çocuğun davranış bozukluğu yaşayacağı ve ailenin burada çocuk üzerinde etkisinin silikleşeceği problemi kapsamında değerlendirme, eleştiri ve öneriler ele alınacaktır.

Ebeveyn-çocuk bağlarının gevşemesi, çocuğun ilerleyen toplumsallaşma sürecinde bir takım anomik davranışların olabileceği görülmektedir. Annenin kültürel anlamda çocuğa aktaracağı eğitimin önemli olduğu görülmektedir. İlerleyen toplumsallaşma sürecinde bireye vicdani eğitimin verilmesinin, sosyal kontrollerin yükünü önemli oranda düşüreceği söylenebilir. Toplumsal düzenin sağlanmasında bireyin manevi yönünü besleyen kültürel eğitimin önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Comte, kendisinden önceki teorisyenleri sosyal yapıdaki manevi unsurları küçümsemekle eleştirerek, ahlakın toplumsal uyumu sağlamada önemli bir etkisinin olduğunu vurgulamaktadır (Swingewood, 1998:96). Dolayısıyla toplumsal düzen ve uyum adına ailede özellikle de anne tarafından eğitilen bireye ahlaki anlamda aktarımın sağlanması, önemli bir gelişme olarak görülmektedir.

Çalışmada annenin çocuk ile bağının kuvvetlenmesinde yakınlığın önemli bir husus olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca kapitalizmin pozitivist anlamda manevi duygulardan arınık birey yetiştirmesine mukabil, annenin çocukla olan bağının güçlü olması ve çocuğun kültürel anlamda doyurulmasının önemli hususlar olduğu noktaları irdelenmektedir.

Doğada olan bir maden ortaya çıktığında ilk evrede ham konumdadır ve insanlığa faydalı bir duruma gelebilmesi için çeşitli aşamalardan geçmesi gerekmektedir. Tıpkı madenin durumu gibi, yeni doğan bebeğin hem duygusal hem de biyolojik anlamda gelişmeye ve eğitime ihtiyacı olması söz konusudur. Bu eğitimin gerçekleşmesinde ebeveynin özellikle de annenin işlevi yadsınamaz bir realitedir. Çocuğun eğitimi ile anne-çocuk arasında duygusal bir bağın oluştuğu görülmektedir. İnsan yavruları ile hayvan yavruları kıyaslandığında önemli farklar görülmektedir. Misal olarak bir hayvan yavrusu genel anlamda birkaç saat zarfında ayağa kalkarak, kısa sürede hayata karşı olan görevlerini öğrenebilmektedir. Fakat insani yavrularının ancak bir iki yaşa kadar ancak ayağa kalktığı ve ancak ergenlik dönemlerine kadar doğru ve yanlış öğrenebildikleri görülmektedir. İnsan yavrularındaki bu gereksinin düşünüldüğünde, çocuğun doğumundan itibaren annesine ne derece ihtiyaç duyduğu gözler önündedir. Ya da annesiz büyütülen çocukların ne derece yetersiz ve sağlıklı bir süreç geçireceği aşikardır. Tüm bunlar düşünüldüğünde bu çalışmada çocuk-anne arasındaki kopukluğunun olmamasının sağlıklı bir bireyin yetişmesinde önemli bir adım olduğu hususu tartışılacaktır.

Çocuğun büyütülmesinde anne sıcaklığının yanında, bireyin manevi yönünü besleyecek olan kültürel değerlerle donatılması, vicdani yönünün olgunlaşmasında önemli bir etken olarak görülmektedir. Çünkü toplumsallaşma sürecinde bireyin anomik, anormal hallerinde vicdani eğitimin tampon görevi gördüğü söylenebilir. Dolayısıyla herhangi bir kopukluğa meydan vermeden anneli büyütülen çocukların, manevi yönünü besleyen kültürel büyütülmesine de önemli bir gelişme olarak bakılabilir. Anneli birey büyütmenin ilk ayağının, annenin kapitalizmin tuzaklarından sakınması olduğu söylenebilir. Bilinçaltının psikanaliz bilimi tarafından suistimal edilmesiyle, annenin yuvadan çıkartılmasına, çocuğunu küçük yaşta yetim büyütmesinde etkili bir faktör olarak bakılabilir. Örneğin Fordist seri üretimle beraber beşerin ihtiyacını artıran kapitalizm, eve ekonomik girdiyi yetersiz hale getirmektedir. Bu yetersizliği de annenin çalışmasını zorunlu kılmakla giderdiği görülmektedir. Ayrıca düşük ücretli emek ile çalışan yedek ordunun sayısını da büyütmektedir. Böylelikle annesiz büyüyen bir birey ve düşük ordu gücüyle karşı karşıya kalınmaktadır. Devletin ekonomik anlamda annenin evi terk etmemesi adına gerekli iyileştirmeleri yapması, annenin çocukla olan birlikteliğini arttıracaktır. Devlet politikalarının, annenin yuvayı terk etmesini tetikleyecek olan sosyal medya paylaşımlarına yönelik karşı saldırıya geçmesi ve bu anlamda tedavilerin yapılması yerinde bir adım olarak görülmektedir.

Anne ve Çocuk Bağı

Toplumsal varlığın şekillenmesinde önemli etkisi olan kurum, aile kurumu olarak görülmektedir. Başka bir ifadeyle toplumu oluşturan bireylerin karakterleri, davranış şekilleri, kültürel yapıları, yaşayış bize, o toplumun ailesinden haber verdiği söylenebilir. Aile, toplumsal yeniden üretimde başat konumda bulunmaktadır. Birey için büyük aile olan toplumdan önce, özel anlamda yetiştiği mekân olan aile gelmektedir. Toplumsal yapının temel taşı teşkil eden, biçimlendiren aile kavramıdır. Toplum eşittir aile benzetmesi yapılabilir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde aile kavramı önemli ölçüde dikkate alınarak Anayasanın 41. maddesinde "Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlanmasının öğretimiyle uygulamasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve teşkilâtı kurar" (Ağdemir, 1991: 1) ifadesine yer verilmiştir. Kültürün taşınmasında önemli bir işleve sahip olan aile, değişen toplumsal yapıda kültürün tekrar üretilmesi ve öğrenilmesinde etkili bir konumda bulunmaktadır. Toplumsal kimliklerin, kültürlerin aile kavramında sindirildiği görülmektedir (Yıldırım, 2017:121). Bir milletin varlığının maddi ve kültürel anlamda yok edilmesi, ancak aile kavramının

yok edilmesi ile gerçekleşebilir. Ailenin kültürel anlamda bozulmasının, kültürün devam ettirilememesine ve o milletin yok olmasına kadar gidilebileceği söylenebilir. Çünkü ekonomik güç bir milletin kültürüyle birleşince çift kanatlı bir duruma gelmektedir. Aksi durumda sadece maddi yönden ilerleyen ve teknolojik gücün gelişimine bağlı olarak varlığını sürdüren bir yapı haline gelebilir.

Ailenin toplumsal inşaadaki fonksiyonunu belirleyen etken, bu kurum içerisinde de önemi yadsınamaz olan annenin toplumsal mekâna kazandırdığı bireylerin yetişmesidir. Anne özel alanda gün boyunca, topluma kazandıracakı aktör için emek sarf etmektedir. Çocuk, anneye yüklenmiş olan kültürün ölçüsü oranında şekillenecektir. Anne, çocuğun sadece fiziksel varlığının sebebi olmakla kalmaz, önemli bir husus olan duygusal yönünü de besler. “Annenin çocuğa veremediği temel güven duygusu ve duygusal ihmalin sonuçları çocukta huzursuzluk, dikkat sorunları, hiperaktivite ve öğrenme bozuklukları olarak ortaya çıkmaktadır” (Kazan ve Sarısoy, 2021: 449). Materyalist anlamda düşünüldüğünde, çocuğun deneyimle algılanıp analiz edilerek ne tür bir yaklaşımla büyütülmesine karar verilecek bir nesne olmadığı görülmektedir. Çünkü bebeğin yapısında gelişme gösteren sadece ceset olmadığı ifade edilebilir. Cesedin yanında ruh, kalp, vicdan vb. ince duygularla süslü manevi yapının da olduğu kabul edilmelidir. Büyümekte olan çocuğun cesediyle beraber manevi duygularının da beslenmesi, bireyin ilerleyen süreçte toplumsal mekânda sergilediği davranışlarında önemli bir etken olacaktır. Bu kapsamda düşünüldüğünde, çocuğun anne karnında cismen gelişim gösterdiği andan itibaren psikolojik anlamda gerekli tedbirlerin alınması sağlıklı toplumsal yapı adına önemi yadsınamaz bir realitedir. Kapitalizm maddeci bir akılla hareket ettiğinden bireyin yapısında manevi duyguların beslenmesini önemsememektedir. Toplumsal itaatın sağlanması adına bireyin kabuğunun yani cesedinin beslendiği, bebeklikten itibaren ham konumda olan manevi duygularının bu besinden mahrum bırakıldığı bir gerçektir. Materyalist çizgide büyüyen toplumların ebeveynine bakıldığında çocuğunun sadece maddi anlamda büyümesine önem verdiği anlaşılmaktadır. Kültürel anlamda noksan şekillenen birey, materyalizmin vazgeçilmez malzemesi olarak görülebilir. Çünkü sadece maddi anlamda büyüyen bir birey kapitalizmin istediği tarzda haz kaynağı ve tüketim müşterisi olmaktadır. Böylece kapitalizm tüketme adına toplumsal yeniden üretimde arzuladığı insan profilini oluşturmaktadır. Bu durumda annenin hem biyolojik anlamda hem de manevi anlamda çocuğa tesir etmesiyle kapitalizmin önüne set teşkil edeceği söylenebilir. Bu çerçevede büyüyen bireyin kapitalizmin tuzaklarına kapılmadan, toplumsal yeniden üretime katkı sağlayacağı ön görülebilir. Bu sebeple öncelikle özel alanda annelik kavramının bir meslek olduğunun kabul edilmesi elzem bir durum olarak görülmektedir. Annenin ilgili devletin organların tarafında negatif değil de pozitif anlamda yönlendirilerek bu yönde konumlandırılması” gerekmektedir. Annelik mesleğinin kamuda görünür olması, bu mesleğin tanınması, yok olmasını engelleyecektir. Bu yüzden annenin özel alanda emeğinin karşılığının görünür kılınması önemli bir gelişme olarak görülmektedir (Akyıldırım, 2020: 76-78).

Kadının kamuda çalışmak için çocuğunu başka kuruma devrederek büyütmesi, çocuk ile ebeveyn arasındaki ilişkilerde beklenen kuvvetli bağların oluşmasını engellemektedir. Anne ve babasız büyüyen bir çocuğun devletin ilgili kurumları tarafından büyütüldüğü düşünüldüğünde, kamusal alanda çalışma uğruna çocukların başka kurumlar tarafından belli bir süre zarfında büyütülmesi, çocuğun aslında anne-babasız büyümesi anlamına gelecektir. Çünkü annesiz geçen bir süre söz konusudur. Annenin vereceği sıcaklık ve sevginin yerini tutamayacak bir yerde annesiz bir sürecin yaşandığı görülmektedir. Çocuk ile annenin bağlarının ve ilişkilerinin sağlamlaşması gerektiği yerde, bu ilişkiler zarar görmektedir. Burada çocuk bu manevi bağlarını başka bir anneyle gerçekleştirmeye çabalamaktadır. Kopuk bir ilişki ile büyüyen çocuk, ilerleyen zamanlarda çocuğun evden uzaklaşma yoluna gidecektir. Yıldırım “Ebeveyn ile çocuk arasında sağlıklı ilişki ve iletişiminin sağlanamaması ile birçok istismar vakasının ortaya çıktığı söylenebilir. Aile bağları zayıf olan çocuklar tanımadığı kişilere daha çobuk kanabilmektedir” (Yıldırım, 2020: 71) ifadesinde anne ve çocuk arasındaki bağların çözülmeye uğramasının istismar vakalarını artırdığına dikkati çekmektedir. Annenin çocuk üzerindeki etkisi zayıfladığından, çocuğun davranışlarının kontrol altına alınması güçleşmektedir. Bu nedenle ebeveynin söz geçiremediği bir birey ortaya çıkma olasılığı yüksek görünmektedir. Çocuk maddi anlamda yeterli beslenmesine karşın, manevi duygulardan ve anne yakınlığından uzak bulunduğu bir tablo ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle çocukların sosyal ve ahlaki gelişimi sekteye uğramaktadır (Özyürek ve Şahin Tezel, 2015:171). Bowlby, çocuğun istidatlarının şekillendiği ilk beş yılda, anneden kopuk büyümenin, çocukta suça yönelecek bir etken olduğunu ifade etmektedir (Acar, 2015: 653). Manevi yöntem eğitilmeyen birey, toplumda anomik ve patolojik davranış bozukluğu sergileyen bir durumla karşı karşıya kalınabilir. Tüm bu durumlar düşünüldüğünde annesiz büyüyen süreçte, çocukların tek taraflı yani materyalist anlamda büyüdüğü, duygu yönünden eksiz büyümektedir. Toplumsal bütünlük adına ailenin çocuk üzerindeki etkisinin kuvvetli olması, anne ile çocuk arasında bağların, yakınlığın kuvvetli olmasına bağlı bir durum olarak görülmektedir. Bağlılığın, sıcaklığın artması, ilişkilerin kuvvetlenmesi anlamına gelmektedir. Bireyin ilerleyen yaşında annesinden aldığı sevgi, şefkat gibi ilişkiler sosyal alanda bireye birçok fayda sağlamaktadır. Bu bağlamda annenin çocuğuna olan bağlılığı tüm yaşamı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Çiftçi, 1991:1-4). Ayrıca davranış normlarının ahlaki boyutunu aktaranın anne olduğu söylenebilir. Annenin sıcaklığı ve onun

bakış açısı ile evren ilk olarak algılanmaya ve tanımlanmaktadır. Burada annenin yol göstericiliği, çocuk açısından pusula görevini gördüğü söylenebilir. Annenin çocuk üzerindeki etkisi, çocuğun tüm yaşamı üzerinde önemli bir iz bırakacağı görülmektedir. Çünkü anne ile bebek ve çocuk arasındaki duygusal bağın kuvvetlenmesi, dokunma, göz teması, anne sütünü emmesi, gülmesi, dokunma teması vb. ilişkiler ikisi arasındaki bağın kuvvetlenmesine sebep olan durumlar söz konusudur. Bebeğin ihtiyaçları gibi durumlarda, annesi tarafından sağlanması ilişkinin güçlü olmasına neden olmaktadır. Bu ve benzeri davranışların tekrarlanması duygusal bağların kuvvetli olmasını etkilemektedir. Anne ile bebeği arasında süreklilik gösteren bu alışveriş durumu materyal bağlanma kavramını oluşturmaktadır. Sevgi ve şefkat bağları çocuğun fiziksel, psikolojik ve entellektüel yönünü önemli ölçüde etkilemektedir (Kavlak ve Şirin, 2007:185-187). Tüm bunlar söz konusu iken Badinter, anneliğin çocukla olan ilişkisini gönüllü kölelik kapsamında ele alarak, anne adayının ahlaken mükemmel çocuk yetiştirme durumunu, razı olunan ve boyun eğilen bir gerçeklik olarak algılamaktadır. Annelik kutsalına karşı saldırıda bulunan Badinter, bu alanın ataerkillik tarafında bir zorbalık ve natüralizmin tekrar güç kazanması olarak nitelendirmektedir (Badinter, 2011:101-102). Öncelikle annelik kutsalının Türkiye gibi ülkelerde kültürel anlamda çok farklı bir değeri olduğu görülmektedir. Yani burada işlevselliğine inanılan annelik boyutu söz konusudur. Diğer yandan anneye yakın sıcak bir ilişki ile gelişen çocuklarda aileye bağlanma hususları düşünüldüğünde birçok farklı işlevinin olduğu görülmektedir. Diğer bir husus da annelik alanının bir meslek seçimi olduğu, vicdan özgürlüğü kapsamında ele alınması gerektiği vb. hususlar düşünüldüğünde, Badinter' in düşüncesinin kısır ve yersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu duruma paralel olarak ataerkillik kavramı tanımlanmasında, kadının çocuk bakımı ve koca itaati olarak gösterildiği anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile erkeğin otoritesinin meşrulaştırıldığı, kadınların evlendirilerek yetiştirilip sınırlandırıldığı, özgürlüğünün kayıt altına alındığı bir sözleşme alanı olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 2019: 148). Oysa burada taraflı hareket edilerek annelik mesleğini tercih eden kitlenin özgürlük alanını göz ardı edildiği söylenebilir. Ayrıca biyolojik anlamda toplumun gelişimi gibi durumlar düşünüldüğünde, anneliğin çilecilik gibi tanımlamalara yakınlaştırılmasının doğru olmadığı anlaşılmaktadır.

Feminizm, anneliğin biyolojik yapısını görmezden gelerek, tarihsel süreçte yaşamış olduğu radikal ataerkilliği esas alıp, annelik kavramının içini boşaltarak zedelemektedir. Burada emzirme ve doğurma gibi çok belirgin olan ve çocuğun anne sevgisi, sıcaklığı ile büyümesinin işlevsel boyutu görmezden gelerek, kadın özgürlüğünün, anne tercihinin olmadığı ve çocuksuz olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Annenin özel ve kamusal alanda sosyal yaşam anlamında birtakım düzenlemelerin yapılması yoluna gidilmesi gerekebilir (Yıldırım, 2021: 100). Fakat feminist anlamdaki bir kadın özgürlüğünün, beraberinde ailenin reddi gibi telafisi güç bir durumu doğurması, sosyal yapıda büyük zedelenmelerin oluşacağı görülmektedir. Örneğin özel alanda kadının duygusallık anlamdaki biyolojik yönünün anne-çocuk ilişki yönünde sağlıklı sonuçlar doğuracağı muhakkaktır. Erkeğin bu durumdan istifade ederek, iş yükü yönünden kadına yüklenmesi doğru bir davranış olarak görülmemektedir. Bu ve benzeri durumlar, ebeveynlerin hukuki anlamda düzenlemeye ihtiyaç duyduğu bir durumdur. Fakat tarihsel süreçte geçmiş yaşantı alıntı yapılarak annelik alanın tahrir edilmesi ve bu alanın ortadan kalkması gibi sonuçların doğuracağı adımların atılması, toplumsal dokunun zedelenmesi anlamına gelmektedir.

Anne çocuk bağı henüz kanıtlanmamakla beraber doğum öncesi bir süreci de içerdiği bilinmektedir. Genel anlamda anne-çocuk bağı 0-3 yaş arasında şekillenen bir gelişme süreci olarak bilinmektedir. Çocuk ve anne arasında duygusal anlamda ayrılık olması durumunda, çocuğun kişilik gelişimine önemli ölçüde zarar vereceği belirtilmiştir. Çünkü ayrılık yoğun bir libido ve nefret duygusuna sebep olduğundan, çocuğa negatif yönde etki ettiği söylenebilir (Öngider, 2013:427-425). Ayrıca annelik bağından kopuk büyüyen bebeğin ya da çocuğun ilerleyen dönemlerde, çevresinin onun davranışları üzerinde önemli ölçüde bir etki yapacağı muhtemeldir. Burada annenin söylemleriyle beraber, çevrenin davranış ve konuşmasının çocuk üzerinde etki edeceği ihtimali yüksek görülmektedir. Çünkü küçüklükten itibaren çocuk ile anne arasında duygusal anlamda bağların güçlendirilmesi olan yakın temas ve ilişki zayıflığından, annenin kendi çocuğunun davranışları üzerinde zayıf bir etki edeceği ihtimali söz konusudur. Bu sebeple çocuğun toplumda sosyalleşme döneminde, patolojik eylemlerinden kaynaklı söz geçirememesi gibi bir takım olumsuz tablonun çıkması durumu görülmektedir. Bu sebeple topluma yeni üretilen bireyin anomik davranışlarının sosyal kontrollerle kontrol edilmesinden ziyade, annenin uyarıları, yakınlığı ile eğitimi, kontrolü, denetimi maddi asayiş ya da sosyal kontrollerin görevini hafifletmektedir. Bu sebeple ebeveynlerin çocukların ilerleyen olgunlaşma dönemlerinde ölçüsüz oranda artan haz duygusunun dizginlenmesi noktasında, çocuklara uygun bir tarzda sınır koymanın, çocuğun muhakeme ve vicdani anlamda gelişimine katkı sağlamaktadır. Çocuk aynı zamanda, sosyalizasyon sürecinde, çevresini ve olayları anlamasına destek olmaktadır. Çocuklara uygun bir yöntemle sınırların konulması tehlikeli durumlarla karşılaşmasını azaltmaktadır (Öngider, 2013:426). Sosyal kontroller, olay vukua geldikten sonra gerekli cezai işlemleri uygulamaktadır. Fakat annenin çocuk üzerindeki kuvvetli ilişki sayesinde, anomik davranışların vukua gelmeden önce önleyici bir etki yaptığı görülmektedir. Böylelikle suç işlenmeden önlenmiş olmaktadır. Anne yakınlığının tüm bu işlevleri düşünüldüğünde, toplumsal bütünleşme,

uyum, düzen adına toplumun şekillenmesinde önemli ölçüde işlevsel olan aile kavramı ve buradaki annenin çocuk üzerindeki eylemleri yadsınamaz bir realitedir.

Anne çocuk arasındaki bağı kuvveti ile sosyal kontrollerin yükü arasında önemli derecede ilişki olduğu söylenebilir. Sosyal kontrollerin varlığı bireysel ve toplumsal özgürlüğün varlığını etkilemektedir. Toplumda patolojik eylemde bulunan ya da bireyin hukukunu çiğneyen bir şahsın, hukuki anlamda cezalandırılmasını gerektiren sosyal kontrollerin varlığı, özgürlüğü ihlal edilen bireyin vicdanını ne derece rahatlatacağı tartışılmaz bir realitedir. Aynen buradaki özgürlük alanının ihlalinde olduğu gibi, anneden kopuk gelişimini tamamlayan bir bireyin, ilerleyen dönemlerde bireysel, toplumsal huzur ve özgürlüğün ihlali gibi eylemlerde bulunacağından, annenin çocuğuna yakın bir ilişki sergileyerek onun kalbinde kültürel anlamda, manevi bir yasaklayıcı bırakması, sağlıklı ve bütünlüğü toplum adına önemli bir husus olarak görülmektedir. Durkheim, mekanik toplum sınıflandırmasında iç bütünlüğe olayının olmamasının beraberinde toplumsal yabancılaşma, intihar gibi vakaların artışı gözlemlenmektedir (Durkheim, 1986:188). Aile yapısındaki kültürel bilinçlenme, toplumda intihar gibi patolojik olayların önünde caydırıcı bir etki oluşturmaktadır. Aynen burada olduğu gibi, annenin bireye yakınlığıyla yükleyeceği toplumsal ödevin, toplumda kolektif bir aklın oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Böylelikle çocukta içsel sosyal kontrol bilincinin olduğu toplumsal yapı meydana gelmektedir.

Annenin ve toplumun sermayesini temsil eden bireyin, ilerleyen zamanlarda göstereceği her türlü eylemi, anne ve toplum için önemli bir süreci temsil etmektedir. Çünkü yetişkinlik dönemindeki kabiliyetlerinin oluşumunda bebeğin annenin sıcaklığında büyümesi önemli bir etkidir. Anne ve bebek arasındaki sıcaklık hamilelik sürecinde başlayan ve doğumdan sonra fiziksel temas yoluyla devam eden bir dönemdir (Tezel Şahin, 2014: 80). Bebeğin eğitimi de anne karnında başladığı söylenebilir. Çünkü annenin psikolojik destek olarak, üzüntü, keder, bunalım vb. durumlara girmemesi, anne karnında bulunan çocuğun gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir. Psikolojik anlamda annenin son derece dikkatli olması gereken bir süreç söz konusudur. Hamilelik sürecinde annenin psikolojik anlamda tedbirli davranmasının yanında, beslenmesi de bir o kadar bebeğin gelişimini etkilediği söylenebilir. Bu kapsamda düşünüldüğünde bebeğin hem duygusal gelişimine dikkat edilmesi hem de maddi anlamda beslenmesinin önem arz ettiği bir tablo söz konusudur. Dolayısıyla bireyin hem fen ilimleri hem de manevi duygularla eğitilmesi gereken yönü ele alındığında, bebeğin anne karnında iken, bu eğitimlere de dikkat edilmesi gerekmektedir.

Toplumları geçmişinden koparmanın en önemli ve kolay yolu, o toplumun aile yapısını parçalamak ve bozmakla gerçekleştirilebilir. Örneğin cumhuriyet' in kurulmasıyla beraber, Türkiye toplumunda modernleşme hareketlerinde, sürekli olarak fen ilimlerine önem verildiği bir tablo söz konusudur. Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber, savaş sonrası duyulan gereksinimden kaynaklı olması düşünülen savunma sanayisindeki bilimsel bilginin, teknolojinin önemindeki artış, fen ilimlerine yönelik bir trendi oluşturmaya başladığı söylenebilir. Bu tablo sosyal ilimlerin ihmali beraberinde getirmektedir. Yani ekonomik anlamda bir geri kalmışlığın intibahı, spesifik anlamda ailenin ve burada da annenin işlevi, modern anlamda gerekli tedbirlerin alınmadığı görülmektedir. Güçlü bir toplumsal bütünlük ve kalkınmanın güçlü bir aile yapısı ve bununla beraber ekonomi, politik ve sosyal yapıya bağlı olduğu malum olan bir yöntemdir. Sadece ekonomik anlamda büyümeye odaklandığında, örneğin aile yapısı gibi önemli kurumların ihmali, o toplumun çöküşüne ya da geçmişinden kültürel anlamda kopuk bir gelişmeyi beraberinde getirmektedir. Osmanlı' nın aile yapısı ile Cumhuriyet dönemi aile yapısı arasında önemli değişmeler olduğu görülmektedir. Bu değişmelerin en bariz örneği de annenin çocuk arasında mesafenin açılması şeklinde ifade edilebilir. Cumhuriyet dönemiyle artan modernleşme hareketleri, Batı aile yapısının yapısal özelliklerinin Anadolu'yu etkilediği görülmektedir. Anadolu'nun kültürel dokusunun zarar görülmeden teknolojik anlamda gelişmelerin takip edilmesi, sağlıklı bir toplumsal bütünlük adına önemli bir adım olarak görülmektedir.

Kapitalizmin Anne-Çocuk Üzerindeki Etkisi

Giddens, kültür ve toplumun küreselleşme tarafından hem üretildiğini hem de yeniden şekillendiğini ifade etmektedir. Ayrıca dünya toplumlarının birbirinden sosyal, siyasal ve ekonomik anlamda karşılıklı olarak etkileşimde olduğu bağımlılıklar bütünü olarak görmektedir. Giddens moderniteyi kontrolden çıkmış ve kendi yolunda giden cehennem kamyonuna benzetmektedir. Burada modernitenin kurumlarının var olduğu sürece bu kamyonun hızını ve güzergâhının kontrol edilemeyeceğini ifade ederek, toplumsal yapıların kapitalizmin gölgesinde olmasının, sosyal yapıya zarar vereceğini ifade etmektedir. Giddens, sosyal hayatın her yönünü hatta bireysel kimliği küresel etkilere maruz bırakan bir dünya toplumu varlığının olduğunu ifade etmektedir (Slattery, 2014:419). Bu durumda kültürel anlamda yozlaşmanın kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Kapitalizm için küreselleşme ile uluslararası ağlarla dünyanın kültürel anlamda şekillenmesi önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Çünkü modernleşme ile beraber ailenin küresel anlamda şekillenmesi kapitalizm için önemli bir gelişmedir. Burada istenilen bireylerin yetişmesi, beraberinde homojenleşen bir dünya toplumunu getirecektir.

Neoliberal Kapitalizm, dünya çapında toplumsal itaatin sağlanması adına bireyin haz duygusunu kötüye kullandığı görülmektedir. Bireyin duygusal anlamda eksik büyümesi kapitalizm için vazgeçilmez bir durumdur. Çünkü haz duygusunun kötüye kullanımına karşı tampon görevi gören bireyin duygusal, manevi yönünü dizginleyen faktörün kültür olduğu söylenebilir. Birey bebeklikten itibaren ahlaki yönünün eğitilmemesi, kapitalizmin haz duygusunu bir boşluk bilerek, buradan bireyi kumanda ettiği anlaşılmaktadır. Kapitalizm için annenin ev içi mesleği seçmesi bir kayıp olarak görülmektedir. Sadece maddi yönde gelişim gösteren birey, ilerleyen dönemlerde haz duygusunun kolaylıkla kötüye kullanılacağı bir pozisyona gelmektedir. Böyle bir birey şeklinin ortaya çıkması kapitalizm adına bulunmaz bir nesnedir. Bu kapsamda düşünüldüğünde annenin çocuğundan kopuk olması, çocuğun sadece biyolojik yönlü gelişmesine sebep olduğu söylenebilir.

Anneyi çocuğundan koparmasına sebebiyet veren etkenlerin ortaya konulması, sağlıklı çözümlerin üretilmesine kolaylık sağlayacaktır. Bu nedenle sosyal yapıların kapitalizmin toplumda, -özellikle annenin ev içi harcamalarda önemli bir konumda olması düşünüldüğünde- ölçüsüz bir şekilde haz ölçüsünü kötüye kullanarak, bu anlamda bir mobing oluşturmaya fırsat tanınmamalıdır. Burada kapitalizmin en büyük silahının bireyin manevi duygularının kötüye kullanımı olan haz duygusunu kötüye kullanımı söz konusudur. Yanlış ihtiyaçların belirlenmesi aile yapısının bozulmasına sebep olduğu görülmektedir. Burada devlet kurumunun kapitalist güçler karşısında toplumun önceliğini önemsemesi gerekmektedir. Devletin kurumlarının, vatandaşlarını tüketim bombardımanına maruz kalmasına fırsat vermesi, ilerleyen süreç içerisinde annenin yuvayı terk etmesi gibi birtakım olumsuz sonuçların çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum, sağlıklı bireyin yetişmesi ve sağlıklı toplumun oluşması gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Tüm bunlar düşünüldüğünde ölçüsüz reklamların anne üzerinde ve bu da toplum üzerinde negatif bir etki oluşturduğu sonucuna varılabilir.

Annenin, küçük yaşta çocuğu başka kurumlara devredip maddi kazanç getirmeye iten etkenin kapitalizm olduğu görülmektedir. Kapitalizm sosyal medya aracılığıyla ilgili reklamlarla, annenin bilinçaltını harcama bombardımanına maruz bırakarak, tüketim yönünü tahrik etmektedir. Belli bir süreden sonra evin istekleri, arzuları zaruri ihtiyaç konuma gelmektedir. Bu da eve maddi girdinin yetersiz olduğu düşüncesi doğurmaktadır. Böylece genel anlamda babanın ekonomik olarak eve yeterli girdi sağlamadığı bir tablo oluşmaktadır. Burada da annenin çocuğunu başka kurumlara devretmesine zemin hazırlamaktadır. Ayrıca annenin çocuğundan kopması gibi bir sürecin başlamasına yol açmaktadır. Kapitalizmin, böylece dünya çapında harcama yapacağı müşteri bulmaktadır. Bu durum da kapitalizmin çarkının dönmesine hizmet etmektedir. Çünkü annesiz kopuk büyüyen çocuk, ilerleyen dönemde biyolojik anlamda toplumun yeniden üretiminde, geçmişte edindiği alışkanlıklarla devam edecektir. Tüm bunlar düşünüldüğünde sağlıklı bir bireyin oluşması, annenin çocuğun büyütülmesinde sarf ettiği emeğin kesintisiz olmasına bağlanabilir. Bu emeğinin kesintisiz devam etmesi bir yünden anneliğin bir meslek olarak tanınmasına ve kapitalizmin annelik alanının boşalması için yapmaya çalıştığı haz tuzaklarından (yanlış ve yapay tüketim alışkanlığı gibi) korunmaya çalışması önemli bir gelişme olabilir. Aile, toplumun biyolojik anlamda üremesini, büyümesini sağladığı alan olmasından, sağlıklı bir bütün teşkil etmesi toplumsal bütünlük adına önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Topluma bireyin katılması bu yapı tarafından gerçekleştirildiğinden, buradaki sağlıklı bir üremenin, beraberinde sağlıklı bir toplumsal yapı doğurmaktadır (Battal, 2008: 4).

Neoliberal kapitalizm, küresel çapta Marksist anlamda düşünüldüğünde zafer kazandığı tereddütsüz söylenebilir. Savaş sonrası proletarya, kapitalizm yanlısı bir tavır sergileyerek, eski devrimci rolünden uzaklaştığı görülmektedir. Marks'ın davası hayal ürününden ibaret bir öngörü olduğu bir tablo söz konusudur. Ücretli emek kapitalizm yanlısı bir tavır sergilediği görülmektedir (Salattery, 2014:176). Tablo böyle olunca ücretli emek karşılığı çalışan işçi ordusunun gün geçtikçe daha da artış göstereceği ihtimali güçlü görülmektedir. Annenin özel alanı terk etmesi kapitalizmin ücretli emek ordusunu artırmaktadır. Marks, kapitalizmin iç yüzünü Komünist Manifesto isimli çalışmasında "burjuvazi, aile ilişkisinin etkileyici duygusal maskesini sıyrıp atmış ve onu yeniden salt bir para ilişkisine çevirmiştir" (Marks, 2018: 11) burjuvazinin aileyi salt bir meta olarak algıladığı anlaşılmaktadır. Burada özel alandaki annenin emeğinin toplumda üretim olarak algılanmaması, annenin kapitalizmin düşük işçi ordusuna katılmasını kolaylaştırmaktadır. Böylece anne ile çocuğun birbirinden hem somut hem de manevi anlamda kopuk olduğu bir manzara çıkmaktadır.

Aile Ekonomisinin Anne ve Çocuğa Etkisi

Topluma sağlıklı bireyin yetiştirilmesi, annenin çocuğa olan kopukluğun olmamasının bağlı olmakla beraber, haneye ekonomik anlamda gerekli girdinin sağlanması da önem arz etmektedir. Anneyi dışarıya çeken önemli hususlardan bir tanesi de ailede oluşan ekonomik problemler gelmektedir. Gerekli ekonomik girdilerin az olması çocuğun annesinden kopuk büyümesine zemin hazırlamaktadır. Çünkü geçim problemi yaşayan bir aile beraberinde annenin yetersiz beslenmesine ve psikolojik bunalımlar yaşamasına sebep olmaktadır. Annenin maddi anlamda problem yaşaması sağlıklı bir çocuğun büyümesine gölge düşürmektedir. Battal, bu

iddiayı destekler nitelikte “Aile; içinde yaşayan bireylerin -beslenme, barınma, korunma gibi- fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı yerdir. Bu beklentinin gerçekleşebilmesi için ailenin kültürel ve mali yönden ve sağlık şartları açısından yeterli unsurlara sahip olması gereklidir” (Battal, 2008:4) ifadesi sağlıklı bir aile hayatın gerekleri arasında sıralanabilir.

Ailede ekonomik problemlerin yaşanması çocuğun sağlıklı büyümesini engellemektedir. Çünkü ebeveynler her ne kadar evde çocuklarla beraber bulunsalar da ruhen ve zihnin ekonomik problemlere takılması gibi durumlar düşünüldüğünde iddiamızı destekler durumdadır. Gözleri, akılları, ruhları ve sevgileri vb. geçim sıkıntısından kaynaklar etkenler, annenin çocuğa gerekli işlevleri vermediği söylenebilir. Çünkü İnsanın bir organı maddi anlamda yaralansa, diğer organları önemli vazifelerini bırakıp onunla meşgul olmaktadır. Örneğin göz yaralansa akıl, kalp, el, kol vb. vazifelerini bırakıp arızalı olan uzuvla meşgul olmaktadır. Böyle bir durumda beden fabrikası geçici olarak görevini yapamayan bir nesneye dönüşmektedir. Aynen bu temsilde olduğu gibi, aile toplumsal yapının bir parçası olduğundan, maddi anlamda ekonomik sıkıntı yaşayan bir anne ya da baba o anda çocuğun yanında bulunmasına rağmen gerçek anlamda annelik fonksiyonunu yapamadığı söylenebilir. Çünkü kap ve ruhu ekonomik anlamda üzüntü içerisinde olduğundan, işlevini yapamamaktadır. Yani anne maddi anlamda çocuğun yanında olmasına rağmen duygusal anlamda orda olmadığı görülmektedir. Bu tabloya bakıldığında çocuğun annesiz büyüdüğü söylenilebilir. Bu kapsamda düşünüldüğünde aileyi yeni kuran çiftlerin, özellikle annenin ekonomik anlamda sıkıntı yaşamaması, bebeğin annenin tüm duygusal bağlarından yararlanmasını kolaylaştıracaktır.

Geleneksel toplumlarda iktisatlı bir yaşamın hâkim olduğu görülmektedir. Burada kültürün ekonomik anlamda psikolojik bunalımlara karşı pozitif yönde etki ettiği anlaşılmaktadır. Modernleşmeyle beraber geleneksel toplumların çözülmesi, aile kavramında boşanma, ruhsal problemler gibi durumları artırmaktadır. Örneğin bu toplumlarda yanlış ihtiyaçların zorla zaruri ihtiyaç konumuna getirildiği bir durum söz konusudur. Bu durum ailenin isteklerinin ihtiyaç konumuna getirilmesine sebep olmaktadır. Arzularda sınırlayıcı bir kültürün olmaması beraberinde birçok problemi getirmektedir. Haz duygusunun kötüye kullanılması gibi durumların sonucu, ailede ruhi bunalımların ortaya çıkmasını hızlandırmaktadır.

Annelerde öz kontrol bilincinin zayıflaması sonucu, kapitalizmin anne-çocuk ilişkisinde etkili olduğu bir tablo söz konusudur. Kapitalizm bilinçaltını tüketim bombardımanına maruz bırakarak, yapay ihtiyaçlar oluşturarak, toplumsal itaati sağlamaktadır. Örneğin üretilen ürünlerin tüketimi anlamında haz duygusunu kötüye kullanarak tüketici algısı oluşturmaktadır. Özellikle 20. ve 21. yüzyıl toplumlarında legal ekonomik girdilerin aileye yetmemesi neticesinde illegal yollara başvurma olasılığının arttığı söylenebilir. Kapitalizm Fordist seri üretimle beraber toplumsal yapıların çözümlemesinde önemli bir etken olmaktadır. Çünkü üst yapı, kapitalizm yanlısı tavır sergileyerek, toplumsal yapının kapitalizm lehine davranış sergilemesine imkan tanımaktadır. Örneğin uluslararası sosyal medya aracılığıyla kültürün parçalanmasına rağmen, gerçek anlamda toplumsal kurumların, özellikle devletin, kapitalizmi durdurma adına adım atmadığı söylenebilir. Üst yapı, kapitalizmin toplumsal yapının parçalanmasına yardım ettiği ya da müsamaha gösterdiği görülmektedir. Bu kapsamda düşünüldüğünde annenin çocuğunu küçük yaşta başka kuruma devrederek, annesiz büyümesine sebep olan mercinin kapitalizm ve yardımcıları konumunda olan üst yapı olduğu söylenebilir.

Comte’ la beraber sosyal yapının ampirik yöntemle incelenebileceği düşüncesi, bireyin manevi anlamda söz konusu olan yönünün tanınmasına, hermeneutik anlamda tanımlanması yönüne gölge düşürmektedir. Çünkü biyolojik organizmanın anatomik yapısına paralel olarak toplumsal organizmanın söz konusu olduğu bir yapı düşünülmektedir. Örneğin vücudun hücresi, toplumun tohumuna yani aileye benzetilmektedir (Swingewood, 1998: 64-65). Toplumsal olgunun incelenmesinde, biyolojik bir yapının taklit edilmesinin ne kadar doğru bir yöntem olduğu tartışma konusudur. Toplumsal yapı kendi özünde başka hiçbir yapının olmadığı nazarıyla ele alınarak, kendinde bir varlığa olan sistem nazarıyla ele alınarak gözlemlenmesi, incelenmesi daha düzgün bilimsel sonuçların doğmasına imkân tanıyabilir. Materyalist bir düşüncenin ürünü olan doğanın, canlıların biyolojik yapısı ile sosyal yaşama yön verilmesi büyük bir hata olarak görülmektedir. Doğadaki organizmanın verileriyle toplumsal yapı verileri birbiriyle aşılınmaması gerekmektedir. Pozitivist anlamda bakıldığında bireyin aynı zamanda sadece görünen bir yapıda olduğu düşüncesi, duygusal anlamda tanınmasını geri bıraktırmaktadır. İnsan ve toplumsal yapı hem ekonomik anlamda hem de duygularla süslü bir eser olduğundan, sadece zahiri bir gözlem ve deneyle anlaşılmaya çalışılması, sağlıklı görünmemektedir. Benzer şekilde doğa olaylarında kullanılan bilimsel araştırma yönteminin, sosyal alanı tanımlama ve inceleme yöntemi olarak kullanılması, nesnel bir sosyal yapı analizi bakımından birçok problem oluşturabilir. Çünkü insan deney tüpüne konup incelenecek bir olgu olmadığı bilinen bir gerçekliktir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında annenin ekonomik anlamda bir meta olmadığı aksine sevgi, şefkat vb. duygusal yönüyle süslü bir varlık olduğu görülmektedir. Sosyal medya aracılığıyla maddeci birey profilinin aşılınması, annenin gözünü kamusal alana dikmektedir. Bu durum annenin küçük yaşta çocuğun yalnız ya da çocuğun öz annesi olmayan başka kurumlar tarafından büyütülmesine neden olmaktadır. İnsan olgusunun tanımlanmasında sosyal medyada somut bir gerçeklik olduğu yönü tanımlandığı gibi, manevi yönünün de teşhir edilmesi bireyin kalp, ruh,

vicdan, sevgi, şefkat, hayal vb. özelliklerinin bilinmesine ve bu anlamda bireye yaklaşılmasına zemin hazırlayabilir. Bu durumlar göz önüne alındığında, annenin özelliklerde küçük yaşlarda çocuğuyla vakit geçirebilmesi adına, ekonomik anlamda devletin aile desteği ödeneğinde iyileştirme yapmasıyla, çocuğun duygusal gelişimine yardımcı olması, yerinde bir adım görülmektedir. Çünkü bebeğin ya da çocuğun maddi anlamda anne yakınlığına ihtiyaç duyduğu gibi, manevi anlamda da annenin sıcaklığına ihtiyaç duymaktadır.

Anne Kültür İlişkisi

Durkheim' den kuvvetle etkilenen Parsons, toplumsal yapıda kültürel anlamda değerlerin önemli bir işleve sahip olduğunu ifade etmektedir. Parsons, değerler sistemini "istikrarlı ve etkili bir sosyal sistemin kalbi ve damarlarındaki kan" olarak görmektedir. Burada önemli bir nokta olarak, değerler sisteminin toplumda sindirilmesinin, ebeveynler tarafından yapılması gerektiği öne sürmektedir. Değerlerin toplumun vicdanı olacağı ve toplumda kolektif bir akıl olarak görülmektedir (Slattery, 2014:376-380). Annenin kültürel anlamda çocuğun eğitime katkıda bulunması, Parsons' ın sosyal sisteminde ifade ettiği toplumsal bütünleşme ve düzen içerisinde evrimleşen bir toplumsal yapının inşasına katkıda bulunacağı görülmektedir. Kültürün toplumun vicdanı ve bilinci haline gelmesi bir bakıma annenin çocuğa kültürel anlamda vereceği eğitim sürecine bağlı olduğu söylenebilir. Sapkın davranışlar yetersiz sosyalleşmemesi çerçevesinde ele alınarak, bu durumunda sosyal kontrollerin varlığı öne çıkmaktadır. Sosyal kontrollerden önce bireysel anlamda anne tarafından vicdani eğitimin verilerek içselleştirilmesi, sosyal kontrollerin yükünü önemli oranda hafifleteceği söylenebilir. Bu nedenle toplumun temel yapısını biyolojik anlamda geliştiren ve sosyal yapının sağlığı açısından aile ve burada da özellikle annenin rolünün önemli ölçüde işlevsel olduğu görülmektedir. Birey hem somut anlamda hem de manevi anlamda (organları ve duyguları olan) bir varlık olduğu anlaşılmaktadır. Manevi anlamda büyümesini gerçekleştiren kültürel değerlerin varlığı olduğu söylenebilir. Burada da annenin kültürel alana duyarlı olması, çocuğun bu kapsamda büyümesinde önemli bir etken olarak görülmektedir.

Kapitalizm için dünya toplumlarında kültürün varlığı, kendi bekasını için bir tehdit oluşturmaktadır. Kültürün toplumların kapitalist sisteme karşı tampon mekanizması oluşturduğu ve bu hususta koruyucu bir etkisinin olduğu düşünülmektedir. Çünkü kültür, bireyin kapitalizmin haz duygusuna yönelik başlattığı savaşta, öz bilincin gelişmesinde kontrol mekanizması görevi gördüğü söylenebilir. Kapitalizm arzuları (cinsel, pornografik, tüketim çılgınlığı vb.) şiddetle tahrik ettiğinden, buna yönelik gerçek anlamda sosyal medya aracılığıyla tüketim farkındalığına yönelik öz bilinç geliştirilmediği görülmektedir. Burada asıl sorun olarak kültürün tüketilmesine göz yumulmasıdır. Devletin sosyal medya, bilişim teknolojilerinden daima güçlü olması ve burada kültürün parçalanması anlamında teyakkuzda kalması, milli kültürün korunması adına önemli bir adım olarak görülmektedir. Fakat 21. yüzyıl materyalist toplumları, ülkenin ekonomik anlamda kazanmasını kültürün yok olmasına, parçalanmasına tercih ettikleri bir tablo söz konusudur. Örneğin televizyon kanallarında söz konusu dizi ve reklamların kendi kültürel dokusuna zarar verdiğini görmesine rağmen, bu yayınlardan elde edeceği kazanç uğruna genel anlamda kapitalizme yönelik herhangi bir yaptırımda bulunmadığı söylenebilir. Bireyin sadece maddi anlamda bir birey olmadığı aynı zamanda kültürel anlamda manevi yönünün de olduğu hususu nazara verildiğinde, toplumun da hem ekonomik hem de kültürel yönün olduğu görülmektedir. Bu durumda devletin, politikanın kendi toplumunun kültürel dokusuna zarar veren mercilere karşı çalışması önemli bir gelişmedir. Çünkü toplumun hem somut ve hem de manevi bir yönü olduğu görülmektedir.

Toplumsal mekânın üretiminde bireyin gerçek anlamda özgür olmadığı söylenebilir. Annenin yuvasını terk etmesine neden olan durumlara bakıldığında, annelik kavramının tüketilmesine göz yumulduğu görülmektedir. Yani kültürün kötü anlamda parçalanmasına sebebiyet veren reklamların, bilinçaltına istila etmesiyle, bireyin özgürlük alanını ihlal etmektedir. Aile yapısında annelik kutsalının, yok edilerek, çocuksuz kadın profiline olumlanması, annelik alanının yok olması adına büyük bir saldırı söz konusudur. Milli kültürün yok olmasında kapitalizmin en büyük silahı, bireyin manevi yönlerinin suistimal edilmesi olduğu görülmektedir. Bireysel haz, istek ve arzuların psikanaliz biliminden hareketle kötüye kullanılması, kültürün parçalanmasını kolaylaştırmaktadır. Toplumun çekirdeğini oluşturan aile yapısının dokusuna zarar veren en büyük etkenin kapitalist kâr hırsı realitesidir. Kültürün dünyada yok olması, kapitalizmin küresel çapta gelişip kökleşmesinde önemli bir etken olduğu bilinmektedir. Örneğin aile ve özellikle annelik alanlarının sahte bir evlilik gibi sözleşmelerle sürdürülmesine sebep olan evlilik programlarının bu alanı kötü anlamda tüketime maruz bıraktığı görülmektedir. Kültürün tüketiminde göstermelik evlilik programları düzenlenerek, bu alanların kapitalizm lehine bir tüketime maruz bırakıldığı söylenebilir (Yıldırım, 2018:3-4).

Kapitalizmin dünya toplumlarında kendisini inşa etmeye çalıştığı nokta tek tip bir kültür oluşturma çabası görülmektedir. Medya ve küresel ağların yaygınlık kazanması, tek tip bir birey profiline oluşmasını hızlandırmaktadır. Burada eğitim, aile gibi bireyin sosyalleşmesinde önemli bir etkiye sahip yapıların etkisinin azaldığı söylenebilir. Küresel kapitalizm sosyal kurumların işlevlerini de böylelikle, dolaylı da olsa devraldığı söylenebilir. Toplumsal anlamda hazın kötüye kullanılması bireysel iştahı kabartarak, kültürel erozyonu hızlandırmaktadır. Bu durumun yaşanmasında kapitalizmin bireyin ya da toplumun haz duygusunu

kötüye kullanması olayı yatmaktadır (İmançer, 2006:47-48). Kültürel alan, bireyin tarihsel süreç içerisinde toplumların duygusal anlamda kültürel örüntüler nazarıyla bakılabilir. Değerler, beşeriyetin tarihsel anlamda bireyin duygusal yönüne kazandırdığı tekrarlanmış tecrübeye dayalı bilgiler yığını tanımlaması yapılabilir. Tüm bu değerlendirmeler neticesinde, bireyin sadece maddi bir olgu olduğu öne sürülerek, kültüre yönelik gerçekleştirilen yıkımların toplumsal gelişmeye pozitif etki yaptığı öne sürülmesi, manevi anlamda toplumsal yıkımların gerçekleşmesi ihtimali kuvvetli görülmektedir. Bu kapsamda düşünüldüğünde kültüresiz bir aile ve değerlerden arınık bir birey üretilmiş olmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Birey akıl eksenli büyümeye muhtaç olduğu gibi, kalp eksenli eğitime ihtiyacı olan bir varlık olarak görülmektedir. Akıl eksenli eğitim hem ilk eğitim yeri olan anne yakınlığı hem de toplumsal kurumlardan olan eğitim kurumu üstlenmektedir. Aynı zamanda akıl eksenli eğitimde çocuğun sosyal çevresinin de etkili olduğu söylenebilir. Fakat bireyin duygusal anlamda manevi yönünü eğitecek olan kültürel eğitimin, günümüz materyalist toplumlarında mahrum bırakıldığı bir tablo söz konusudur. Genel anlamda akıl eksenli bir eğitimin trendi görülmektedir. Bireyin sadece akli geliştirecek olan fen ilimleriyle büyütülmesi, sosyalleşme döneminde arkadaş çevresinde ve kendi yaşam koşullarında zorlukların baş göstereceği ihtimali yüksek görünmektedir. Bu sebeple çocuğun eğitiminde annenin değer yüklü olması ve çocuğuyla arasındaki bağı koparmadan, çocuğun vicdani yönünün eğitilmesi, ilerleyen dönemlerinde önemli ölçüde etkili olacağı görülmektedir. Çünkü kültürel değerler bireyin manevi yönünü eğitmektedir. Fen ilimleri (fizik, kimya, biyoloji, vb.) akli besleyen ilimler olduğundan bunun yanında vicdani eğitimin verilmesi ile de iki yönlü eğitilen bireyler sosyal alanda sağlıklı bir insan profilinin oluşacağı söylenebilir. Aile çocuğun değerli, duyguları, toplumsal konumunun öğrenmesinde önemli bir yere sahiptir. Ayıca çocuğa dengeyi, güveni, sosyal kabulü, toplumsallaşmayı aile ortamında öğrendiği yadsınmaz bir realitedir (Ünsal, 1998: 307).

Genel anlamda literatüre bakıldığında meydana gelen çocuk istismarları, intihar vb. anomik vakaların yaşandığı ve bu sonuçlar üzerinden teşhis edici durum tespitlerin yapıldığı görülmektedir. Yani olay yaşandıktan sonra meydana gelen hasarın kaleme döküldüğü bir süreç söz konusudur. Burada asıl önemli olan çocuğun hangi sebeplerden kaynaklı aileden koparak istismar gibi durumlara marzu kaldığına bakmaktır. Asıl olan vakaa yaşanmadan önceden önlem almak hususudur. 21. yüzyıl kapitalizmi, toplumsal itaati, hedonist alanı kötüye kullanarak kendisini yeniden üretmektedir. Sosyal medya, internet vb. kanallarla pornografik öğelerin serbestiyeti ile erkek, kadın ve buna çocuklar da dâhil, insanları cinsel haz anlamda duyguları zapt edilemez duruma düşürmektedir. Durum böyle olunca ve manevi, kültürel çözülmenin de hız kazandığı durumu da düşünülünce, toplumda istismarın her çeşidine rastlamak mümkün olmaktadır. Burada öneri bağlamında, ebeveylelerin topluma ürettiği çocuklar için kültürel anlamda manevi ve ilgili olmaları bunun yanında devlet yetkililerinin medyada ciddi anlamda her türlü müstehcen paylaşımlarının önüne geçmeleri büyük önem taşımaktadır.

Örneğin 16 yaşında ailevi anlaşmazlık sonucu evden kaçan kız çocuğun tanımadığı bir erkekle tanışması ve erkeğin çocuğa kalacak yer temininde bulunarak kaldığı eve götürüp cinsel istismarda bulunması ve bunun gibi binlerce vakaaların olması, aile-çocuk ilişkisinin gevşek olan aileleri gözler önüne sermektedir (Yıldırım, 2020: 71-72). Burada aile bağları güçlü olan çocukların anne ve babayı üzme istemeyeceğinden, onların hoşnut olmadığı bir eylemi yapmaktan kaçınacağı söylenebilir. Fakat bağları zayıf olan ailelerde çocuğu aileye bağlayacak manevi bağların olmaması, çocukta her türlü anomik davranışlar sergilenmesi beklenebilir. Ayrıca ebeylelerin çocuğa fen ilimleriyle beraber kalpte yasaklayıcı bir izlenim bırakan ve her daim çocuğun istismar gibi durumlardan uzak kalmasına yardımcı olan kalpte bir yaratıcı korkusunun bulunması, çocuğu olası vakaların yaşanmasında kalkan görevi göreceği söylenebilir. Çocuk kendi ruh dünyasında 'hoş karşılanmayan davranışlar yapsam ailemden önce inancım gereği Allaha nasıl hesap vereceğim' gibi çocuğu dizginleyen manevi bağların olmasının işlevsel olduğu görülmektedir.

Bu eğitimlerin anne tarafından verilmesi, çocuk-anne arasındaki duygusal bağın kuvvetlenmesini sağlamaktadır. Anneli büyütülen çocuklarla, annesiz büyüyen çocukların arasında en önemli farkın, çocuğun ilerleyen toplumsallaşma döneminde görülmektedir. Yani anne bağından kopuk büyüyen çocuğun anomik davranış sergilemesi ve çocuğun anneli büyümesi durumunda kontrol edilmesinin (nasihat, öneri vb.) daha kolay olacağı söylenebilir. Annesiz büyüyen çocukların anne-çocuk ilişkilerinde sağlam bir bağ oluşmamaktadır. Anne ile çocuk arasındaki bağın kuvvetli olması, aralarındaki ilişkilerin kopuk olmamasına bağlı bir süreçtir. Duygusal bağlanmanın güçlenmesi, çocuğun küçüklük döneminde annesinin yanında koparılmadan geçen süreye bağlanılabilir. Sağlıklı aile yapısının korunması durumunda, bireyin uyuşturucu gibi anomik durumlarında korunması kolaylaşmaktadır. Bireylerin bu tür bir problemle karşılaşmaması adına sağlıklı bir aile yapısı içerisinde yetişmesi önemli bir unsur olarak görülmektedir. Dolayısıyla sağlıklı bir ailenin varlığı, bireylerin patolojik durumlardan kurtulmalarını kolaylaştırmaktadır (Battal, 2008:91-92).

Sağlıklı bir toplumsal bütünlüğün inşasında anne ile çocuk arasındaki ilişkinin kopuk olmaması önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Annenin kapitalist tuzaklar olan haz duygusuna karşı korunması, çocuk anne ilişkileri açısından önemli bir husustur. Bireyin bilinçaltını kötü anlamda, çeşitli reklamlar aracılığıyla işgal eden kapitalizm, annenin çocuğundan kopmasını kolaylaştırmaktadır. Ekonomik anlamda annenin çocuğundan kopmaması adına, üst yapının gerekli kolaylıkları sağlaması önemli bir husus olarak görülmektedir.

Yazarlık Katkısı

Bu araştırma tek yazarlı olarak yürütülmüştür.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırmanın verileri kaynak taramasına dayalı olarak toplandığı için etik kurul onayı gerekmemektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, G. (2015). Aile ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2), 652-653.
- Ağdemir, S. (1991). Aile ve Eğitim. *Aile ve Toplum Dergisi*, 1(1), 1-3.
- Akyıldırım, E. (2020). Kadının Özel ve Kamusal Alanda Sömürülen Emeği. *Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalışmaları Dergisi*, 1(2),75-85.
- Badınter, E. (2011). *Kadınlık mı Annelik mi*, (1. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Battal, A. (2008). *Boşanma Sebepleri*. İstanbul: Eflatun Matbaacılık.
- Çiftçi, O. (1991). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü. *Sosyal Politika Çalışmalar Dergisi*, 1(2), 1-4.
- Durkheim, E. (1986). *İntihar*. İstanbul: Cem Yayınları.
- İmançer, D. (2006). Cinsiyet Rolü Temsili: Medya Kültürü, Feminizm, Televizyon ve Seriyaller. (Ed.: D. İmançer). *Medya ve Kadın İçinde* (s. 47-66). Ankara: Ebabil Yayınları.
- Kavlak, O. & Şirin, A. (2007). Anne ve Babaya Ait Bağlanma ve Hemşirenin Rolü. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 23(2), 183-194.
- Kazan, H. & Sarısoy, S. (2021). Anne-Çocuk İlişkisi Bağlamında Okul Öncesi Dönemde İletişim Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 441-472.
- Marks, K. (2018). *Komünist Manifesto*, (5. Baskı). İstanbul: Yazılama Yayınevi.
- Öngider, N. (2013). Anne-Baba ile Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.
- Özyürek, A. & Tezel Şahin, F. (2015). Anne-Çocuk İlişkinin ve Baba Tutumlarının Çocukların Ahlâki ve Sosyal Kural Anlayışları Üzerine Etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 40(177), 161-174.
- Salattery, M. (2014). *Sosyolojide Temel Fikirler*, (6. Baskı). İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Swingewood, A. (1998). *Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi*, (1. Baskı). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Tezel Şahin, F. (2014). Anne Çocuk İlişkisi ve Bu İlişkiyi Etkileyen Faktörler. *International Journal of Science Culture ve Sport*, 2(3), 79-88.
- Ünsal, A. (1998). Çocuk İstismar ve İhmalinde Önemli Bir Etmen Olarak Aile. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 14(3), 301-315.
- Yıldırım, S. (2017). Yoksulluk Kültürü Kapsamında “Silah ve Namus” Filminin Sosyolojik Analizi. *Anasay*, 1(1), 117-136.
- Yıldırım, S. (2018). Kadının Bedeni ve Duyguları Üzerinden Sömürülmesi: Evlendirme Programları Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(5), 1-11.
- Yıldırım, S. (2019). Feminist Çalışmalarda Kadın Deneyimlerinin Önemi: Simone de Beauvoir Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,7(1), 145-150.
- Yıldırım, S. (2020). *Türkiye’de Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar*, (1. Baskı). İstanbul: Çizgi Kitapevi.
- Yıldırım, S. (2021). Duygusallık ve Rasyonellik Algılarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Kurgulanması. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(28), 91-103.